

USTAWA
z dnia 29 sierpnia 1997 r.
o usługach turystycznych. ^{*}
(tekst jednolity)

USTAWA o usługach turystycznych.	1
Rozdział 1 Przepisy ogólne.....	1
Rozdział 2 Organizatorzy turystyki, pośrednicy i agenci turystyczni.....	2
Rozdział 3 Ochrona klienta	6
Rozdział 4 Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	11
Rozdział 5 Usługi hotelarskie	15

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa warunki świadczenia, przez przedsiębiorców i przedsiębiorców zagranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 509), zwanych dalej "przedsiębiorcami", usług turystycznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także za granicą, jeżeli umowy z klientami o świadczenie tych usług są zawierane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. ⁽¹⁾ Zawieranie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego umów z klientami o świadczenie usług turystycznych jest dopuszczalne, jeżeli przedsiębiorca ten prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą na warunkach określonych w ustawie, o której mowa w art. 1.

Art. 3. Przez użyte w ustawie określenia należy rozumieć:

- 1) usługi turystyczne - usługi przewodnickie, usługi hotelarskie oraz wszystkie inne usługi świadczone turystom lub odwiedzającym,
- 2) impreza turystyczna - co najmniej dwie usługi turystyczne tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu,
- 3) wycieczka - rodzaj imprezy turystycznej, której program obejmuje zmianę miejsca pobytu jej uczestników,
- 4) organizowanie imprez turystycznych - przygotowywanie lub oferowanie, a także realizacja imprez turystycznych,

- 5) organizator turystyki - przedsiębiorca organizujący imprezę turystyczną,
- 6) pośrednik turystyczny - przedsiębiorca, którego działalność polega na wykonywaniu, na zlecenie klienta, czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych,
- 7) agent turystyczny - przedsiębiorca, którego działalność polega na stałym pośredniczeniu w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych na rzecz organizatorów turystyki posiadających zezwolenia w kraju lub na rzecz innych usługodawców posiadających siedzibę w kraju,
- 7a) przewodnik turystyczny - osobę zawodowo oprowadzającą grupy wycieczkowe po wybranych obszarach, miejscowościach i obiektach oraz udzielającą o nich informacji,
- 7b) pilot wycieczek - osobę towarzyszącą, w imieniu organizatora turystyki, uczestnikom imprezy turystycznej, sprawującą opiekę nad nimi i czuwającą nad sposobem wykonania na ich rzecz usług,
- 8) usługi hotelarskie - krótkotrwale, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie, w obrębie obiektu, usług z tym związanych,
- 9) turysta - osobę, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu na okres nieprzekraczający 12 miesięcy, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości i która korzysta z noclegu przynajmniej przez jedną noc,
- 10) odwiedzający - osobę, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości oraz niekorzystającą z noclegu,
- 11) klient - osobę, która zamierza zawrzeć lub zawarła umowę o świadczenie usług turystycznych na swoją rzecz lub na rzecz innej osoby, a zawarcie tej umowy nie stanowi przedmiotu jej działalności gospodarczej, jak i osobę, na rzecz której umowa została zawarta, a także osobę, której przekazano prawo do korzystania z usług turystycznych objętych uprzednio zawartą umową,
- 12) (skreślony),
- 13) (skreślony).

Rozdział 2

Organizatorzy turystyki, pośrednicy i agenci turystyczni

Art. 4. 1. Działalność gospodarcza polegająca na organizowaniu imprez turystycznych oraz na pośredniczeniu na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych wymaga uzyskania zezwolenia.

2. Nie wymaga uzyskania zezwolenia działalność agentów turystycznych polegająca na stałym pośredniczeniu w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych na rzecz organizatorów turystyki posiadających zezwolenie lub na rzecz innych usługodawców posiadających siedzibę w kraju.

Art. 5. 1. Zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, udziela się na czas nieoznaczony, jeżeli przedsiębiorca spełnia następujące warunki:

- 1) zapewnia kierowanie działalnością przedsiębiorstwa oraz działalnością jego jednostek organizacyjnych samodzielnie dokonujących czynności prawnych przez osoby:
 - a) posiadające odpowiednie wykształcenie i praktykę, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2,
 - b) niekarane za przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, wiarygodności dokumentów, mieniu oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu,
- 2) przedstawi dowód zapewnienia pokrycia kosztów powrotu klienta do kraju, w wypadku gdy organizator turystyki wbrew obowiązkowi nie zapewnia tego powrotu, a także na pokrycie zwrotu wpłat wniesionych przez klientów w razie niewykonania zobowiązań umownych, w formie:
 - a) umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej albo
 - b) umowy ubezpieczenia na rzecz klientów.
2. Obowiązek posiadania gwarancji lub umowy ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy całego okresu prowadzonej działalności.
3. Treść gwarancji lub umowy ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, obejmuje upoważnienie dla wojewody lub wskazanej przez niego jednostki do wydawania dyspozycji wypłaty zaliczki na pokrycie kosztów powrotu klienta do kraju.
4. Wojewoda jest uprawniony do występowania na rzecz klientów w sprawach wypłaty środków z tytułu umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej lub umowy ubezpieczenia, na zasadach określonych w treści tych umów.
5. Z sumy określonej w umowie gwarancji bankowej, umowie gwarancji ubezpieczeniowej lub umowie ubezpieczenia pokrywa się w pierwszej kolejności koszty sprowadzenia do kraju klientów, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Jeżeli pozostała suma gwarancji jest niewystarczająca na zwrot wszystkich wpłat wniesionych przez klientów, wypłaty obniża się proporcjonalnie do wysokości pozostałej sumy.

Art. 6. 1. Działalnością w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz działalnością w zakresie pośrednictwa w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, o której mowa w art. 4 ust. 1, mogą kierować osoby posiadające:

- 1) 1 rok praktyki w obsłudze turystów i ukończone studia wyższe z zakresu turystyki i rekreacji, prawa, ekonomii, zarządzania i marketingu,
 - 2) 2 lata praktyki w obsłudze turystów i ukończoną szkołę średnią z zakresu obsługi turystów lub ukończone studia wyższe inne niż wymienione w pkt 1,
 - 3) 4 lata praktyki w obsłudze turystów i ukończoną szkołę średnią inną niż wymieniona w pkt 2,
 - 4) 6 lat praktyki w obsłudze turystów, w pozostałych przypadkach.
2. Za praktykę w obsłudze turystów, o której mowa w ust. 1, uważa się samodzielne prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, kierowanie jednostkami organizującymi imprezy turystyczne, pracę na stanowiskach związanych z przygotowywaniem i zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych, samodzielne przygotowywanie programów imprez

turystycznych, a także wykonywanie zadań przewodnika turystycznego i pilota wycieczek.

3. Potwierdzeniem praktyki, o której mowa w ust. 2, jest zaświadczenie o wpisie do ewidencji gospodarczej⁽²⁾ albo zaświadczenie wydane przez jednostkę organizacyjną powierzającą zainteresowanemu czynności przy obsłudze turystów.

Art. 7. 1. Udzielenie, odmowa udzielenia, cofnięcie i ograniczenie zakresu zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, następuje w formie decyzji administracyjnej.

2. Organem właściwym do udzielenia, odmowy udzielenia, cofnięcia i ograniczenia zakresu zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, jest wojewoda właściwy dla siedziby przedsiębiorcy.

3. Wniosek o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie przedsiębiorcy i jego siedziby (miejsca zamieszkania),
- 2) określenie zakresu i rodzaju działalności wymagającej zezwolenia,
- 3) wskazanie miejsca wykonywania działalności objętej zezwoleniem,
- 4) dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 5.

4. Wojewoda odmawia udzielenia zezwolenia albo ogranicza jego zakres w stosunku do wniosku o udzielenie zezwolenia, jeżeli przedsiębiorca nie spełnia wymagań niezbędnych do jego udzielenia.

Art. 8. 1. Wojewoda przesyła kopię zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, oraz dane dotyczące formy zapewnienia pokrycia kosztów i zwrotu wpłat, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, ministrowi właściwemu do spraw turystyki.

2. Minister właściwy do spraw turystyki, na podstawie zezwoleń i danych dotyczących form zapewnienia pokrycia kosztów i zwrotu wpłat, o których mowa w ust. 1, prowadzi centralny rejestr zezwoleń, zwany dalej "rejestrem".

3. Wpisu do rejestru dokonuje się z urzędu, na podstawie zezwoleń i danych, o których mowa w ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i tryb prowadzenia centralnego rejestru zezwoleń, wskazując w szczególności dokumenty i dane, na podstawie których dokonuje się wpisu do rejestru, oraz zakres danych gromadzonych w księdze rejestrowej i jej wzór.

5. Wojewoda prowadzi ewidencję wydanych na terenie województwa zezwoleń i związanych z nimi umów gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, oraz udziela informacji o wydanych zezwoleniach na zasadach ustalonych dla rejestru.

Art. 9. 1. Minister właściwy do spraw turystyki oraz wojewoda jest upoważniony do kontroli prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, o której mowa w art. 4 ust. 1, w zakresie:

- 1) spełniania wymagań niezbędnych do uzyskania zezwolenia,
- 2) zgodności prowadzonej działalności z wydanym zezwoleniem,
- 3) przestrzegania warunków wykonywania działalności gospodarczej określonych ustawą.

1a. Minister właściwy do spraw turystyki oraz wojewoda jest upoważniony do kontroli działalności agentów turystycznych w zakresie:

- 1) zgodności prowadzonej działalności z zawartymi umowami agencyjnymi,
- 2) przestrzegania przez przedsiębiorców dających zlecenie agentom warunków wykonywania działalności gospodarczej określonych ustawą.

2. Wojewoda może wezwać przedsiębiorcę do usunięcia stwierdzonych uchybień w wyznaczonym terminie, pod rygorem cofnięcia lub ograniczenia zakresu zezwolenia.

3. W razie stwierdzenia przez ministra właściwego do spraw turystyki w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 1 i 1a, uchybień w sposobie prowadzenia działalności gospodarczej, występuje on do właściwego wojewody o podjęcie działań, o których mowa w ust. 2.

Art. 10. 1. Organizator turystyki oraz pośrednik turystyczny są obowiązani przedkładać organowi udzielającemu zezwolenia dokumenty potwierdzające zawarcie kolejnych umów gwarancji lub ubezpieczenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, przed upływem terminu obowiązywania umowy poprzedniej.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w drodze rozporządzenia, uwzględniając zakres i rodzaj działalności prowadzonej przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, określa:

- 1) minimalną wysokość sumy gwarancji, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a),

- 2) ⁽³⁾ (uchylony).

3. ⁽⁴⁾ Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw turystyki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b), termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.

Art. 10a. 1. Wojewoda może cofnąć wydane zezwolenie albo ograniczyć jego zakres w następujących wypadkach:

- 1) prawomocnego orzeczenia sądu zakazującego przedsiębiorcy-osobie fizycznej prowadzenia działalności objętej zezwoleniem,
- 2) naruszania obowiązków określonych ustawą, gdy powoduje to zagrożenie bezpieczeństwa lub dóbr osobistych klientów, a także poważne zagrożenie interesów majątkowych klientów,
- 3) nieusunięcia przez przedsiębiorcę stwierdzonych uchybień, pomimo wezwania, o którym mowa w art. 9 ust. 2.

2. Przedsiębiorca, któremu cofnięto zezwolenie, a także przedsiębiorca, który prowadził działalność bez uzyskania wymaganego zezwolenia, nie może uzyskać żadnego z tych zezwoleń, o których mowa w art. 4 ust. 1, w okresie 3 lat od daty cofnięcia zezwolenia lub ujawnienia prowadzenia działalności bez zezwolenia.

3. Przepis ust. 2 stosuje się także do osób kierujących działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorcy, któremu cofnięto zezwolenie lub który prowadził działalność bez wymaganego zezwolenia. Osoby te w okresie wskazanym w ust. 2

nie mogą również kierować działalnością przedsiębiorstwa lub jego jednostek organizacyjnych w zakresie wymagającym zezwolenia.

Art. 10b. Przedsiębiorcę występującego wobec klientów jako agent turystyczny uważa się za organizatora turystyki w rozumieniu ustawy, jeżeli:

- 1) w umowach zawieranych z klientami nie wskazuje jednoznacznie właściwego organizatora turystyki, którego reprezentuje, lub
- 2) działa jako agent organizatora turystyki, który nie jest uprawniony do zawierania umów z klientami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub
- 3) działa bez ważnej umowy agencyjnej lub przekracza jej zakres.

Rozdział 3 **Ochrona klienta**

Art. 11. W zakresie nieuregulowanym ustawą do umów z klientami zawieranych przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne przepisy dotyczące ochrony konsumenta.

Art. 11a. 1. Organizator turystyki odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług turystycznych, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest spowodowane wyłącznie:

- 1) działaniem lub zaniechaniem klienta,
- 2) działaniem lub zaniechaniem osób trzecich, nieuczestniczących w wykonywaniu usług przewidzianych w umowie, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć, albo
- 3) siłą wyższą.

2. Wyłączenie odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, w przypadkach wymienionych w ust. 1, nie zwalnia organizatora turystyki od obowiązku udzielenia w czasie trwania imprezy turystycznej pomocy poszkodowanemu klientowi.

Art. 11b. 1. Nie można w drodze umowy wyłączyć lub ograniczyć odpowiedzialności określonej w art. 11a, także w razie wyboru prawa obcego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną klientowi wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o świadczenie usług turystycznych może być ograniczona tylko wówczas, gdy określa to umowa międzynarodowa, której stroną jest Rzeczpospolita Polska.

3. Organizatorzy turystyki w umowach z klientami mogą ograniczyć odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług w czasie imprezy turystycznej do dwukrotności ceny imprezy turystycznej względem każdego klienta.

4. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 3, nie może dotyczyć szkód na osobie.

Art. 12. 1. Organizator turystyki lub pośrednik turystyczny, który proponuje klientom imprezy turystyczne lub usługi turystyczne, udostępniając im odpowiednie

informacje pisemne, a w szczególności broszury, foldery, katalogi, jest obowiązany wskazać w tych materiałach w sposób dokładny i zrozumiały:

- 1) cenę imprezy turystycznej lub usługi turystycznej albo sposób jej ustalenia,
- 2) miejsce pobytu lub trasę imprezy,
- 3) rodzaj, klasę, kategorię lub charakterystykę środka transportu,
- 4) położenie, rodzaj i kategorię obiektu zakwaterowania, według przepisów kraju pobytu,
- 5) ilość i rodzaj posiłków,
- 6) program zwiedzania i atrakcji turystycznych,
- 7) kwotę lub procentowy udział zaliczki w cenie imprezy turystycznej lub usługi turystycznej oraz termin zapłaty całej ceny,
- 8) termin powiadomienia klienta na piśmie o ewentualnym odwołaniu imprezy turystycznej lub usługi turystycznej z powodu niewystarczającej liczby zgłoszeń, jeżeli realizacja usług jest uzależniona od liczby zgłoszeń,
- 9) podstawy prawne umowy i konsekwencje prawne wynikające z umowy,
- 10) ogólne informacje o obowiązujących przepisach paszportowych, wizowych i sanitarnych oraz o wymaganiach zdrowotnych dotyczących udziału w imprezie turystycznej.

1a. Informacje, o których mowa w ust. 1, nie mogą wprowadzać klienta w błąd.

2. Jeżeli umowa zawarta z klientem nie zawiera odmiennych postanowień, to odpowiednie wskazania zawarte w informacjach pisemnych, o których mowa w ust. 1 pkt 1-8, stają się elementem umowy.

Art. 13. 1. Organizator turystyki lub pośrednik turystyczny jest obowiązany podać klientowi, przed zawarciem umowy:

- 1) ogólne informacje o obowiązujących przepisach paszportowych, wizowych i sanitarnych, w szczególności o terminach oczekiwania na wydanie paszportu i wizy oraz o wymaganiach zdrowotnych dotyczących udziału w imprezie turystycznej,
- 2) informację o możliwości zawarcia umowy ubezpieczenia od kosztów rezygnacji z udziału w imprezie turystycznej oraz o zakresie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia.

2. Organizator turystyki jest obowiązany poinformować klienta o szczególnych zagrożeniach życia i zdrowia na odwiedzanych obszarach oraz o możliwości ubezpieczenia z tym związanego. Dotyczy to także zagrożeń powstałych po zawarciu umowy.

3. Organizator turystyki jest obowiązany we właściwym czasie, przed rozpoczęciem imprezy turystycznej, podać klientom:

- 1) nazwisko lub nazwę lokalnego przedstawiciela organizatora turystyki (lub innej instytucji), do którego klient może zwracać się w razie trudności, a także jego adres i numer telefonu,
- 2) w odniesieniu do imprez turystycznych dla dzieci - informację o możliwości bezpośredniego kontaktu z dzieckiem lub osobą odpowiedzialną w miejscu pobytu dziecka,

- 3) planowany czas przejazdu, miejsca i czas trwania postojów,
- 4) szczegółowe informacje dotyczące połączeń komunikacyjnych oraz miejsca, jakie klient będzie zajmował w środku transportu, w szczególności kabiny na statku lub przedziału sypialnego w pociągu.

3a. Informacje, o których mowa w ust. 1-3, powinny być podane klientowi na piśmie.

4. Udzielenie informacji, o których mowa w ust. 1-3, nie zwalnia organizatora turystyki od obowiązku opieki nad turystami.

Art. 14. 1. Umowa o świadczenie usług turystycznych polegających na organizowaniu imprez turystycznych wymaga formy pisemnej.

2. Umowa powinna określać:

- 1) organizatora turystyki i numer jego zezwolenia oraz imię i nazwisko osoby, która w jego imieniu umowę podpisała,
- 2) miejsce pobytu lub trasę wycieczki,
- 3) czas trwania imprezy turystycznej,
- 4) program imprezy turystycznej obejmujący rodzaj, jakość i terminy oferowanych usług, w tym:
 - a) rodzaj, charakter i kategorię środka transportu oraz datę, godzinę, miejsce wyjazdu i planowanego powrotu,
 - b) położenie, rodzaj i kategorię obiektu hotelarskiego zgodnie z przepisami kraju pobytu lub opis wyposażenia obiektów niezaliczanych do rodzajów i kategorii,
 - c) ilość i rodzaj posiłków,
 - d) program zwiedzania i inne usługi wliczone w cenę imprezy turystycznej,
- 5) cenę imprezy turystycznej, wraz z wyszczególnieniem wszelkich koniecznych należności, podatków i opłat, jeżeli nie są one zawarte w cenie, oraz wyraźne sformułowanie okoliczności, które mogą spowodować podwyższenie ceny zgodnie z art. 17,
- 6) sposób zapłaty,
- 7) rodzaj i zakres ubezpieczenia turystów oraz nazwę i adres ubezpieczyciela,
- 7a) termin powiadomienia klienta na piśmie o ewentualnym odwołaniu imprezy turystycznej lub usługi turystycznej z powodu niewystarczającej liczby zgłoszeń, jeżeli realizacja usług jest uzależniona od liczby zgłoszeń,
- 7b) termin zawiadomienia o przeniesieniu uprawnień i przejęciu obowiązków, o którym mowa w art. 16 ust. 2,
- 8) sposób zgłaszania reklamacji związanych z wykonywaniem usług przez organizatora turystyki lub osobę z nim współpracującą wraz z podaniem terminu zgłaszania takich reklamacji,
- 9) wymagania specjalne, o których klient powiadomił organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego i na które strony umowy wyraziły zgodę,
- 10) podstawy prawne umowy i konsekwencje prawne wynikające z umowy.

2a. Osoba, która zawarła z klientem umowę o świadczenie usług turystycznych, jest obowiązana niezwłocznie dostarczyć klientowi jeden egzemplarz tej umowy.

3. Organizatorzy turystyki, organizujący imprezy turystyczne za granicą, mają obowiązek zawarcia na rzecz osób uczestniczących w tych imprezach umów ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia.

4. Organizator turystyki jest obowiązany wydać klientowi wpłacającemu należność za imprezę turystyczną lub zaliczkę przekraczającą 10% tej sumy:

- 1) pisemne potwierdzenie posiadania gwarancji, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a), wraz ze wskazaniem sposobu ubiegania się o wypłatę środków z tej gwarancji w wypadkach określonych ustawą, lub
- 2) pisemne potwierdzenie zawarcia umowy ubezpieczenia, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b), wraz ze wskazaniem sposobu ubiegania się o wypłatę środków z umowy ubezpieczenia.

5. Organizator, który przed rozpoczęciem imprezy turystycznej jest zmuszony, z przyczyn od niego niezależnych, zmienić istotne warunki umowy z klientem, z zastrzeżeniem art. 17, powinien niezwłocznie o tym powiadomić klienta. W takiej sytuacji klient powinien niezwłocznie poinformować organizatora, czy:

- 1) przyjmuje proponowaną zmianę umowy albo
- 2) odstępuje od umowy za natychmiastowym zwrotem wszystkich wniesionych świadczeń i bez obowiązku zapłaty kary umownej.

6. Jeżeli klient, zgodnie z ust. 5, odstępuje od umowy lub jeżeli organizator odwołuje imprezę turystyczną z przyczyn niezależnych od klienta, klient ma prawo, według swojego wyboru:

- 1) uczestniczyć w imprezie zastępczej o tym samym lub wyższym standardzie, chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie,
- 2) żądać natychmiastowego zwrotu wszystkich wniesionych świadczeń.

7. W wypadkach określonych w ust. 6 klient może dochodzić odszkodowania za niewykonanie umowy, chyba że odwołanie imprezy turystycznej nastąpiło z powodu:

- 1) zgłoszenia się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie, a organizator powiadomił o tym klienta na piśmie w uzgodnionym terminie,
- 2) siły wyższej.

Art. 15. 1. Niedopełnienie obowiązków określonych w art. 12 ust. 1, art. 13, art. 14 i art. 16a może być, zgodnie z art. 10a ust. 1 pkt 2, uznane przez wojewodę za podstawę cofnięcia lub ograniczenia zezwolenia. Nie ogranicza to możliwości dochodzenia przez klienta odszkodowania.

2. Powierzenie przez organizatora turystyki samodzielnego wykonania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osobie nieuprawnionej lub nieznającej odpowiedniego języka może stanowić również podstawę cofnięcia lub ograniczenia zezwolenia organizatora turystyki.

Art. 16. 1. Klient może bez zgody organizatora turystyki przenieść na osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej wszystkie przysługujące mu z tytułu umowy o świadczenie usług turystycznych uprawnienia, jeżeli jednocześnie osoba ta przejmuje wszystkie wynikające z tej umowy obowiązki.

2. Przeniesienie uprawnień i przejęcie obowiązków, o którym mowa w ust. 1, jest skuteczne wobec organizatora turystyki, jeżeli klient zawiadomi go o tym przed rozpoczęciem imprezy turystycznej w terminie określonym w umowie.

3. Za nieuiszczoną część ceny imprezy turystycznej oraz koszty poniesione przez organizatora turystyki w wyniku zmiany uczestnika imprezy turystycznej klient i osoba przejmująca jego uprawnienia odpowiadają solidarnie.

Art. 16a. 1. Organizator turystyki, który w czasie trwania danej imprezy turystycznej nie wykonuje przewidzianych w umowie usług, stanowiących istotną część programu tej imprezy, jest obowiązany, bez obciążania klienta dodatkowymi kosztami, wykonać w ramach tej imprezy odpowiednie świadczenia zastępcze. Jeżeli jakość świadczenia zastępczego jest niższa od jakości usługi określonej w programie imprezy turystycznej, klient może żądać odpowiedniego obniżenia ceny imprezy.

2. Jeżeli wykonanie świadczeń zastępczych, o których mowa w ust. 1, jest niemożliwe albo klient z uzasadnionych powodów nie wyraził na nie zgody i odstąpił od umowy, organizator turystyki jest obowiązany, bez obciążania klienta dodatkowymi kosztami z tego tytułu, zapewnić mu powrót do miejsca rozpoczęcia imprezy turystycznej lub do innego uzgodnionego miejsca w warunkach nie gorszych niż określone w umowie.

3. W razie odstąpienia od umowy, o którym mowa w ust. 2, organizator turystyki nie może żądać od klienta żadnych dodatkowych świadczeń z tego tytułu, w szczególności zapłaty kary umownej. Klient może żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania umowy.

4. W razie niemożności wykonania świadczenia zastępczego, o której mowa w ust. 2, klient może żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania umowy, chyba że niemożność wykonania świadczenia zastępczego jest spowodowana wyłącznie:

- 1) działaniami lub zaniechaniami osób trzecich, nieuczestniczących w wykonywaniu świadczenia zastępczego, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć, albo
- 2) siłą wyższą.

Art. 16b. 1. Jeżeli w trakcie imprezy turystycznej klient stwierdza wadliwe wykonywanie umowy, powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wykonawcę usługi oraz organizatora turystyki, w sposób odpowiedni dla rodzaju usługi.

2. Umowa powinna jednoznacznie określać obowiązek klienta w zakresie, o którym mowa w ust. 1.

Art. 17. 1. Cena ustalona w umowie nie może być podwyższona, chyba że umowa wyraźnie przewiduje możliwość podwyższenia ceny, a organizator turystyki udokumentuje wpływ na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności:

- 1) wzrostu kosztów transportu,
- 2) wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych,
- 3) wzrostu kursów walut.

2. W okresie 20 dni przed datą wyjazdu cena ustalona w umowie nie może być podwyższona.

Art. 18. (skreślony).

Art. 19. 1. Postanowienia umów zawieranych przez organizatorów turystyki z klientami mniej korzystne dla klientów niż postanowienia niniejszej ustawy są nieważne.

2. W miejsce postanowień umowy mniej korzystnych dla klienta obowiązują przepisy ustawy.

Art. 19a. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do przedsiębiorcy działającego w okolicznościach określonych w art. 10b.

Rozdział 4

Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek

Art. 20. 1. Przewodnikiem turystycznym lub pilotem wycieczek może być osoba, która posiada uprawnienia określone ustawą.

2. Do zadań przewodnika turystycznego należy oprowadzanie wycieczek, fachowe udzielanie ich uczestnikom informacji o kraju, odwiedzanych miejscowościach, obszarach i obiektach oraz sprawowanie opieki nad uczestnikami wycieczki.

3. Do zadań pilota wycieczek należy sprawowanie, w imieniu organizatora turystyki, opieki nad uczestnikami imprezy turystycznej w niezbędnym zakresie, wynikającym z charakteru imprezy, oraz czuwanie nad sposobem wykonywania usług świadczonych na rzecz uczestników podczas imprezy, a także reprezentowanie organizatora turystyki wobec kontrahentów świadczących usługi w trakcie trwania imprezy.

Art. 21. 1. Przewodnicy turystyczni otrzymują uprawnienia następujących rodzajów:

- 1) przewodników górskich dla określonych obszarów górskich,
- 2) przewodników miejskich dla poszczególnych miast,
- 3) przewodników terenowych dla poszczególnych województw lub regionów.

2. Uprawnienia przewodników górskich dzielą się na trzy klasy w zależności od stopnia trudności tras i wycieczek.

3. Uprawnienia przewodnika terenowego obejmują również miasta położone w obrębie województwa lub regionu.

4. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, może określić wykaz miast, w których wykonywanie zadań przewodnika turystycznego wymaga posiadania uprawnień przewodnika miejskiego, uwzględniając szczególne walory turystyczne tych miast.

Art. 22. Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek otrzymuje osoba, która:

- 1) ukończyła 18 lat,
- 2) ukończyła szkołę średnią,
- 3) posiada stan zdrowia umożliwiający wykonywanie zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek,
- 4) nie była karana za przestępstwa umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek,

- 5) odbyła szkolenie i praktykę oraz zdała egzamin na przewodnika turystycznego lub na pilota wycieczek.

Art. 23. Osoba ubiegająca się o wydanie uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek podlega badaniom lekarskim wstępnym, a osoba posiadająca uprawnienia - badaniom okresowym, w trybie i zakresie określonym w przepisach o badaniach lekarskich pracowników.

Art. 24. 1. Szkolenie, o którym mowa w art. 22 pkt 5, mogą prowadzić jednostki organizacyjne lub osoby upoważnione na podstawie decyzji administracyjnej wojewody, które:

- 1) dysponują kadrą wykładowców posiadających wykształcenie wyższe oraz praktykę - w zakresie zagadnień objętych programem,
- 2) zapewnią warunki umożliwiające realizację zajęć, w tym także praktycznych, oraz odpowiednią obsługę biurową wraz z przechowywaniem i udostępnianiem dokumentacji szkolenia.

2. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na przeprowadzenie jednego szkolenia lub na stałe. Upoważnienie wydane na stałe może zostać cofnięte, jeżeli upoważniona jednostka organizacyjna lub osoba przestała spełniać warunki określone w ust. 1 lub gdy szkolenie jest prowadzone niezgodnie z obowiązującym programem.

Art. 25. 1. Egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez wojewodę właściwego ze względu na:

- 1) obszar uprawnień - dla przewodników turystycznych,
- 2) miejsce organizacji kursu - dla pilotów wycieczek.

2. W skład komisji egzaminacyjnych, o których mowa w ust. 1, wchodzi przedstawiciele stowarzyszeń zrzeszających przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz organizacji biur podróży.

3. Wojewoda, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może odmówić dopuszczenia do egzaminu osoby, która nie spełnia warunków określonych w art. 22. Odmowa ta następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 26. 1. Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek mogą być zawieszone za powtarzające się uchybienia w wykonywaniu zadań lub postępowaniu przewodnika turystycznego albo pilota wycieczek:

- 1) jeżeli uchybienie stwierdzą osoby uprawnione do kontroli,
- 2) w wypadku skarg potwierdzonych co do ich słuszności.

2. Zawieszenie uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek może nastąpić na okres do 12 miesięcy. Przywrócenie zawieszonych uprawnień wojewoda może uzależnić od zdania egzaminu sprawdzającego, obejmującego część lub całość zakresu umiejętności wymaganych od przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.

3. Egzamin sprawdzający przeprowadza komisja egzaminacyjna, o której mowa w art. 25 ust. 1.

Art. 27. Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek cofa się, jeżeli przewodnik turystyczny lub pilot wycieczek:

- 1) przestał spełniać warunki, o których mowa w art. 22 pkt 3 i 4,
- 2) nie zdał egzaminu sprawdzającego, o którym mowa w art. 26 ust. 2.

Art. 28. 1. Uprawnienia przewodnikom turystycznym i pilotom wycieczek wydają, odmawiają wydania, zawieszają i przywracają oraz cofają wojewodowie, właściwi dla miejsca zamieszkania przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, w drodze decyzji administracyjnej.

2. Ewidencję nadanych uprawnień przewodnikom turystycznym i pilotom wycieczek prowadzi wojewoda.

Art. 29. 1. Osoby wykonujące zadania przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek podlegają kontroli. Kontrola obejmuje:

- 1) posiadanie uprawnień co do ich obszaru i ważności,
- 2) poprawność wykonywania zadań przewodnika turystycznego i pilota wycieczek.

2. Kontroli podlega także zapewnienie przez organizatorów turystyki opieki przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek nad uczestnikami imprezy turystycznej, przewidzianej w art. 30 i art. 31.

3. Kontroli, o której mowa w ust. 1 i 2, dokonują osoby imiennie upoważnione przez ministra właściwego do spraw turystyki oraz przez wojewodów.

4. Osoby dokonujące kontroli powiadamiają o stwierdzonych uchybieniach wojewodę właściwego ze względu na miejsce dokonanej kontroli.

5. Wojewoda, o którym mowa w ust. 4, otrzymane wyniki kontroli przekazuje odpowiednio:

- 1) wojewodzie, który nadał uprawnienia przewodnikowi turystycznemu lub pilotowi wycieczek,
- 2) ministrowi właściwemu do spraw turystyki w sprawach dotyczących działalności organizatora turystyki.

Art. 30. 1. Organizatorzy turystyki podlegający obowiązkowi uzyskania zezwolenia, określonego w art. 4 ust. 1, organizujący wycieczki w kraju i za granicą, w których uczestniczy co najmniej 10 osób realizujących wspólny program, są obowiązani, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, zapewnić uczestnikom opiekę osób posiadających uprawnienia:

- 1) przewodnika turystycznego - dla wycieczek w kraju,
- 2) pilota wycieczek - dla wycieczek w kraju, z wyjątkiem wymagających udziału przewodnika turystycznego zgodnie z art. 34 ust. 2 pkt 4 ustawy, oraz dla wycieczek za granicą.

2. Przedsiębiorcy, o których mowa w ust. 1, są obowiązani wystawić przewodnikowi turystycznemu i pilotowi wycieczek pisemne zlecenie, określając w nim miejsce (obszar) i czas usługi przewodnickiej lub pilotarskiej, oraz upoważnienie do działania w imieniu organizatora w zakresie niezbędnym do prowadzenia imprezy turystycznej.

Art. 31. 1. Organizator turystyki organizujący wycieczki za granicą jest obowiązany zapewnić opiekę pilota posiadającego znajomość języka powszechnie znanego w kraju odwiedzanym lub języka uzgodnionego z kontrahentem zagranicznym.

2. Organizator turystyki organizujący wycieczki dla turystów z zagranicy jest obowiązany zapewnić opiekę przewodnika turystycznego i pilota wycieczek posiadających znajomość języka umożliwiającego swobodny kontakt z uczestnikami lub języka uzgodnionego z kontrahentem zagranicznym.

Art. 32. 1. Znajomość języka obcego dokumentuje się dyplomem ukończenia studiów filologicznych, nauczycielskiego kolegium języków obcych lub świadectwem ukończenia szkoły z obcym językiem wykładowym za granicą.

2. Osoby, które nie legitymują się dokumentami wymienionymi w ust. 1, mogą złożyć egzamin ze znajomości języka obcego przed komisją egzaminacyjną języków obcych, o której mowa w ust. 3.

3. Komisje egzaminacyjne języków obcych powołują wojewodowie spośród osób znajdujących się na liście ministra właściwego do spraw turystyki, ogłoszonej w formie obwieszczenia w dzienniku urzędowym urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw turystyki.

4. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ⁽⁵⁾, w drodze rozporządzenia, może uznać za udokumentowaną znajomość języka obcego potwierdzoną świadectwem wystawionym przez inne instytucje niż wymienione w ust. 1.

Art. 33. 1. Przewodnicy turystyczni mogą po przeszkoleniu oprowadzać obsługiwane wycieczki po muzeach, wystawach i zabytkach, gdy zadania tego nie wykonuje uprawniony pracownik etatowy.

2. W programie szkolenia przewodników turystycznych uwzględnia się znajomość muzeów położonych na obszarze ważności ich uprawnień.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, określa zasady szkolenia i wykonywania funkcji przewodnika turystycznego w muzeach i zabytkach.

Art. 33a. Za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek oraz sprawdzenie znajomości języka obcego przez przewodnika turystycznego i pilota wycieczek pobiera się opłaty.

Art. 34. 1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w drodze rozporządzenia, określa właściwość terytorialną organów powołujących komisje egzaminacyjne dla przewodników górskich.

2. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek,
- 2) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o upoważnienie, o którym mowa w art. 24 ust. 1,
- 3) wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, sprawdzenie znajomości języka obcego przez przewodnika turystycznego i pilota wycieczek oraz wysokość wynagrodzenia egzaminatorów,
- 4) miasta i obszary, na których organizatorzy turystyki mają obowiązek zapewnienia udziału przewodnika turystycznego,

- 5) programy szkolenia i zasady egzaminowania kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek,
- 6) warunki uzyskiwania poszczególnych klas przewodników górskich, zakres terytorialny uprawnień przewodników górskich i stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia odpowiedniej klasy,
- 7) skład, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych, o których mowa w art. 25,
- 8) skład i zasady działania komisji egzaminacyjnych języków obcych, o których mowa w art. 32 ust. 3, oraz wzory świadectw wydawanych przez te komisje,
- 9) wzory dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek.

Rozdział 5

Usługi hotelarskie

Art. 35. 1. Usługi hotelarskie mogą być świadczone w obiektach hotelarskich, które spełniają:

- 1) wymagania co do wielkości obiektu, jego wyposażenia, kwalifikacji personelu oraz zakresu świadczonych usług, ustalone dla rodzaju i kategorii, do których obiekt został zaszeregowany,
- 2) wymagania sanitarne, przeciwpożarowe oraz inne określone odrębnymi przepisami.

2. Usługi hotelarskie mogą być świadczone również w innych obiektach, jeżeli obiekty te spełniają minimalne wymagania co do wyposażenia, o których mowa w art. 45 pkt 4, oraz wymagania określone w ust. 1 pkt 2.

Art. 36. Ustala się następujące rodzaje obiektów hotelarskich:

- 1) hotele - obiekty posiadające co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczące szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów,
- 2) motele - hotele położone przy drogach, zapewniające możliwość korzystania z usług motoryzacyjnych i dysponujące parkingiem,
- 3) pensjonaty - obiekty posiadające co najmniej 7 pokoi, świadczące dla swoich klientów całodzienne wyżywienie,
- 4) kempingi - obiekty strzeżone, umożliwiające nocleg w namiotach i przyczepach samochodowych, domkach turystycznych lub innych obiektach stałych, oraz przyrządzanie posiłków i parkowanie samochodów,
- 5) domy wycieczkowe - obiekty posiadające co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowane do samoobsługi klientów oraz świadczące minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów,
- 6) schroniska młodzieżowe - obiekty przeznaczone do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowane do samoobsługi klientów,

- 7) schroniska - obiekty zlokalizowane poza obszarami zabudowanymi, przy szlakach turystycznych, świadczące minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów,
- 8) pola biwakowe - obiekty niestrzeżone, umożliwiające nocleg w namiotach.

Art. 37. Ustala się dla:

- 1) hoteli, moteli i pensjonatów - pięć kategorii oznaczonych gwiazdkami,
- 2) kempingów - cztery kategorie oznaczone gwiazdkami,
- 3) domów wycieczkowych i schronisk młodzieżowych - trzy kategorie oznaczone cyframi rzymskimi.

Art. 38. 1. Zaszeregowania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów dokonuje, kategorię nadaje oraz prowadzi ich ewidencję wojewoda właściwy ze względu na miejsce położenia obiektu hotelarskiego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Ewidencję pól biwakowych prowadzi wójt (burmistrz, prezydent) właściwy ze względu na miejsce ich położenia.

3. Wójt (burmistrz, prezydent) właściwy ze względu na miejsce położenia obiektów, o których mowa w art. 35 ust. 2, prowadzi ich ewidencję.

4. Przed wydaniem decyzji w zakresie rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich organy wymienione w ust. 1 mogą zwracać się o opinię do wyspecjalizowanych stowarzyszeń.

5. Zadania określone w ust. 2 i 3 są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej.

6. Zadania zlecone gminom, określone w ustawie, są finansowane ze środków będących w dyspozycji właściwego wojewody, który przekazuje je gminom.

Art. 39. 1. Przed rozpoczęciem świadczenia usług hotelarskich w obiekcie hotelarskim, o którym mowa w art. 35 ust. 1, przedsiębiorca jest obowiązany uzyskać zaszeregowanie tego obiektu hotelarskiego do odpowiedniego rodzaju i kategorii.

2. Przed rozpoczęciem świadczenia usług hotelarskich w obiekcie, o którym mowa w art. 35 ust. 2, przedsiębiorca jest obowiązany zgłosić ten obiekt do ewidencji wymienionej w art. 38 ust. 3.

3. Przedsiębiorcy świadczący usługi hotelarskie w obiektach, o których mowa w art. 35, mają obowiązek informowania właściwego organu o okolicznościach powodujących zmianę rodzaju lub kategorii obiektu hotelarskiego oraz o zakończeniu świadczenia usług hotelarskich.

Art. 40. 1. (skreślony).

2. (skreślony).

3. Organy wymienione w art. 38 mają prawo kontrolować, w zakresie swojej właściwości miejscowej, przestrzeganie wymagań, określonych w art. 35, w stosunku do wszystkich obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie. Jeżeli obiekt, pozostający poza ewidencją organu dokonującego kontroli, nie spełnia wymagań przewidzianych dla rodzaju i kategorii, do których został zaszeregowany, lub minimalnych wymagań dla innych obiektów świadczących

usługi hotelarskie, organ kontrolujący zawiadamia organ prowadzący ewidencję obiektu.

4. Organy, o których mowa w art. 38, mogą wykonywać następujące czynności kontrolne:

- 1) dokonywać kontroli wszystkich pomieszczeń i urządzeń wchodzących w skład kontrolowanych obiektów,
- 2) żądać od kierownika obiektu oraz od wszystkich osób, które są w tym obiekcie zatrudnione, pisemnych i ustnych informacji w sprawach objętych kontrolą,
- 3) żądać okazania dokumentów potwierdzających spełnienie przez obiekt wymagań, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2.

5. Minister właściwy do spraw turystyki może dokonywać kontroli w zakresie spełniania przez obiekt hotelarski wymagań przewidzianych dla rodzaju i kategorii, do których został zaszeregowany. Do kontroli wykonywanej przez ministra właściwego do spraw turystyki stosuje się odpowiednio ust. 3 i 4.

6. W razie stwierdzenia, że obiekt hotelarski nie spełnia wymagań przewidzianych dla rodzaju i kategorii, do których został zaszeregowany, minister właściwy do spraw turystyki występuje do właściwego organu o dokonanie zmiany rodzaju lub kategorii obiektu.

Art. 41. 1. Jeżeli obiekt hotelarski przestał spełniać wymagania określone dla rodzaju i kategorii, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 1, właściwy organ dokonuje z urzędu zmiany rodzaju lub kategorii obiektu bądź uchyla decyzję o zaszeregowaniu obiektu do określonego rodzaju.

2. Jeżeli obiekt, w którym są świadczone usługi hotelarskie, nie spełnia wymagań określonych w art. 35 ust. 1 pkt 2 lub w art. 35 ust. 2, organ prowadzący ewidencję obiektu może nakazać wstrzymanie świadczenia usług hotelarskich do czasu usunięcia stwierdzonych uchybień.

3. Przepis ust. 2 nie narusza uprawnień innych organów, wynikających z odrębnych przepisów.

Art. 42. Zaszeregowanie, odmowa zaszeregowania bądź zmiana zaszeregowania obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju, nadanie, odmowa nadania lub zmiana kategorii, a także nakazanie wstrzymania świadczenia usług hotelarskich następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 43. 1. Nazwy rodzajów i oznaczenia kategorii obiektów hotelarskich, o których mowa w art. 36 i art. 37, podlegają ochronie prawnej i mogą być stosowane wyłącznie w odniesieniu do obiektów hotelarskich w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy nazw rodzajów używanych w kontekście, z którego jednoznacznie wynika, że obiekty te nie są obiektami hotelarskimi w rozumieniu niniejszej ustawy.

3. Przedsiębiorcy świadczący usługi hotelarskie mogą do oznaczenia obiektów hotelarskich, obok nazw rodzajów określonych w ustawie, stosować inne nazwy.

Art. 44. 1. W obiektach hotelarskich należy umieścić na widocznym miejscu:

- 1) nazwę oraz siedzibę lub imię i nazwisko, a także adres przedsiębiorcy świadczącego usługi hotelarskie w tym obiekcie,

- 2) tablicę określającą rodzaj i kategorię obiektu,
 - 3) informację o zakresie świadczonych usług wraz z podstawowymi cenami,
 - 4) informację o przystosowaniu obiektu do obsługi osób niepełnosprawnych.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 4, należy umieścić również na zewnątrz obiektu hotelarskiego.
3. Przedsiębiorcy świadczący usługi hotelarskie w obiektach hotelarskich mogą, w celu zapewnienia porządku oraz bezpieczeństwa klientów i ich mienia, wydawać regulaminy porządkowe wiążące wszystkie osoby przebywające na terenie obiektu.
4. Wykaz wymagań dla obiektów hotelarskich, odpowiadający rodzajowi i kategorii obiektu, a także pełny cennik usług powinny być udostępnione na żądanie klienta.

Art. 44a. 1. Za dokonanie oceny spełniania przez obiekt hotelarski wymagań niezbędnych do zaszeregowania obiektu do określonego rodzaju i kategorii pobiera się opłaty.

2. Minister właściwy do spraw turystyki określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat związanych z dokonywaniem ocen określonych w ust. 1 oraz tryb pobierania tych opłat.

Art. 45. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) wymagania dla poszczególnych rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich co do wyposażenia, kwalifikacji personelu oraz zakresu świadczonych usług, w tym usług gastronomicznych, oraz warunki dopuszczania odstępstw od tych wymagań,
- 2) szczegółowe zasady i tryb zaliczania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów i kategorii,
- 3) sposób dokumentowania spełnienia wymagań, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2,
- 4) minimalne wymagania co do wyposażenia obiektów świadczących usługi hotelarskie, o których mowa w art. 35 ust. 2,
- 5) tryb sprawowania kontroli nad przestrzeganiem w poszczególnych obiektach wymagań co do wyposażenia i świadczenia usług, odpowiadających rodzajowi i kategorii obiektu, o których mowa w art. 40,
- 6) sposób prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich oraz innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 46. W Kodeksie wykroczeń w art. 60¹ dodaje się § 4 w brzmieniu:

"§ 4. Kto:

- 1) wykonuje bez wymaganych uprawnień zadania przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek,
- 2) świadcząc usługi hotelarskie używa nazw rodzajowych lub określenia kategorii obiektów hotelarskich bez decyzji lub niezgodnie z decyzją,

- 3) wbrew obowiązкови świadczy usługi hotelarskie w obiekcie niezgłoszonym do ewidencji,
 - 4) świadczy usługi hotelarskie wbrew decyzji nakazującej wstrzymanie ich świadczenia
- podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny."

Art. 47. W ustawie z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 41, poz. 324, z 1990 r. Nr 26, poz. 149, Nr 34, poz. 198 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 31, poz. 128, Nr 41, poz. 179, Nr 73, poz. 321, Nr 105, poz. 452, Nr 106, poz. 457 i Nr 107, poz. 460, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, Nr 47, poz. 212 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 60, poz. 310, Nr 83, poz. 426, Nr 90, poz. 446, Nr 141, poz. 700 i Nr 147, poz. 713, z 1996 r. Nr 41, poz. 177 i Nr 45, poz. 199 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 44, Nr 23, poz. 117, Nr 43, poz. 272, Nr 54, poz. 348, Nr 60, poz. 369, Nr 75, poz. 471, Nr 88, poz. 554, Nr 96, poz. 591, Nr 98, poz. 602, Nr 106, poz. 677, Nr 113, poz. 733, Nr 114, poz. 740, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 124, poz. 783) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 48. W ustawie z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. Nr 147, poz. 713 oraz z 1997 r. Nr 14, poz. 72, Nr 60, poz. 369, Nr 88, poz. 554 i Nr 110, poz. 715) w art. 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Warunkiem otrzymania koncesji, o której mowa w art. 17 pkt 3, jest ponadto:

- 1) posiadanie koncesji organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, zgodnie z przepisami o usługach turystycznych,
- 2) zatrudnienie przez organizatora turystyki osób, które złożą egzamin ze znajomości zasad wykonywania polowania oraz zasad ochrony przyrody."

Art. 49. 1. Osoby, które przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) posiadały uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek krajowych, nadane im przez terenowe organy administracji rządowej,
- 2) zdały egzamin na przewodnika turystycznego w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym albo u innego organizatora szkolenia w zakresie obowiązującym w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym,
- 3) posiadały uprawnienia pilota wycieczek zagranicznych, nadane im przez centralny organ administracji rządowej do spraw turystyki lub przez instytucję uprawnioną przez ten organ,

- stają się odpowiednio przewodnikami turystycznymi lub pilotami wycieczek w rozumieniu ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane, pod rygorem utraty dotychczasowych uprawnień, do wystąpienia, w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy, z wnioskiem o potwierdzenie posiadanych uprawnień oraz ich udokumentowanie.

3. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określa sposób i tryb zaliczania uprawnień, o których mowa w ust. 1, do zakresu uprawnień przewodników turystycznych i pilotów wycieczek ustalonego ustawą.

4. W sprawach, o których mowa w ust. 2, wydaje się decyzję administracyjną.

Art. 50. 1. Zaszeregowanie obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów i kategorii na podstawie dotychczasowych przepisów zachowuje ważność, o ile rodzaj i kategoria obiektu odpowiada wymaganiom ustalonym w ustawie.

2. Jeżeli do dnia wejścia w życie ustawy obiekt hotelarski nie został zaszeregowany do określonego rodzaju i kategorii lub dotychczasowy rodzaj i kategoria obiektu nie odpowiada wymaganiom ustalonym w ustawie, przedsiębiorca świadczący usługi hotelarskie w tym obiekcie jest obowiązany wystąpić, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie aktów wykonawczych do ustawy, o których mowa w art. 45, do właściwego organu o zaszeregowanie obiektu według nowych przepisów.

Art. 51. 1. Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych zachowują ważność:

- 1) w terminie do dnia 31 grudnia 1998 r.,
- 2) do czasu uprawnomocnienia się decyzji wydanej na wniosek o udzielenie zezwolenia, złożony w terminie określonym w pkt 1, nie dłużej jednak niż do upływu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Organ zezwalający zawiadomi właściwy organ ewidencyjny o uprawnomocnieniu się decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

3. Przedsiębiorcy niepodlegający wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej, a prowadzący w dniu wejścia w życie ustawy działalność w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, mają obowiązek wystąpienia o wydanie odpowiedniego zezwolenia w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

4. Do czasu udzielenia lub odmowy udzielenia zezwolenia, przedsiębiorcy, o których mowa w ust. 3, mają prawo działać na dotychczasowych zasadach.

Art. 51a. 1. Wojewodowie tworzą środki specjalne przeznaczone na finansowanie zadań związanych ze sprawdzaniem kwalifikacji kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, sprawdzaniem znajomości języka obcego przez przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz dokonywaniem oceny spełniania przez obiekty hotelarskie wymagań przewidzianych dla rodzaju i kategorii, do których zostały zaszeregowane, zwane dalej "środkami specjalnymi".

2. Przychodem środków specjalnych są wpływy z opłat, o których mowa w art. 34 ust. 2 pkt 3 i art. 44a ust. 2.

3. Ze środków specjalnych mogą być finansowane:

- 1) wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnych dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz komisji egzaminacyjnych języków obcych, a także członków zespołów oceniających obiekty hotelarskie,
- 2) podróże służbowe członków komisji egzaminacyjnych dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz członków zespołów oceniających obiekty hotelarskie,
- 3) wydatki materiałowe, w szczególności związane z wydawaniem legitymacji dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

4. Dysponentem środków specjalnych jest wojewoda.

5. Dla środków specjalnych sporządza się roczny plan finansowy, który obejmuje planowane:

- 1) przychody,
- 2) wydatki na wynagrodzenia,
- 3) wydatki na podróże służbowe,
- 4) wydatki materiałowe.

Art. 52. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1998 r.

* Z dniem 1 stycznia 2001 r. wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie usług turystycznych, z wyjątkiem organizowania imprez turystycznych i pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, nie wymaga uzyskania koncesji lub zezwolenia - zobacz art. 96 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz.U.99.101.1178).

¹⁾ Z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej art. 2 traci moc w stosunku do państw członkowskich Unii Europejskiej, zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 8 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych, ustawy o transporcie kolejowym i ustawy o usługach turystycznych oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy o działach administracji rządowej - w związku z dostosowaniem do prawa Unii Europejskiej (Dz.U.00.122.1314).

²⁾ Obecnie: Krajowego Rejestru Sądowego, stosownie do art. 86 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U.01.17.209), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.

³⁾ Art. 10 ust. 2 pkt 2 uchylony przez art. 152 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.03.124.1152) z dniem 1 stycznia 2004 r.

⁴⁾ Art. 10 ust. 3 dodany przez art. 152 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.03.124.1152) z dniem 1 stycznia 2004 r.

⁵⁾ Zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 15 i art. 94 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U.99.82.928), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.
